

Linköpings kommun
kommun@linkoping.se

Rektorn vid Blästadsskolan
britt-marie.bjorkman@linkoping.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Blästadsskolan
i Linköpings kommun

Tillsyn av Blästadsskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Linköpings kommun under hösten 2011 och våren 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Blästadsskolan besöktes av Skolinspektionen den 13 mars 2012.

Helhetsbedömning

Inspektionen visar att både rektor och lärare på Blästadsskolan lägger vikt vid att arbeta utifrån de nationella styrdokument. Både lärare och rektor ser till att det dagliga arbetet är inriktat mot elevernas utveckling och lärande så att de utvecklas så långt som möjligt. Eleverna når i hög utsträckning målen men det finns elever som inte gör det. Lägst måluppfyllelse har skolan i ämnena matematik, svenska och engelska. Elever på Blästadsskolan ges särskilt stöd när de behöver det och arbetet beskrivs och följs upp i åtgärdsprogram.

Det finns dock brister i vissa av de skriftliga individuella utvecklingsplanerna som upprättas i skolan. I detta avseende måste rektorn säkerställa att det av planerna konsekvent framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom läroplanen.

I beslutet kritiserar Skolinspektionen att vissa elever inte ges ett aktivt inflytande över utbildningen (se bedömningsområde: "Grundläggande värden och inflytande"). Dessa elever upplever också brist på studiero på lektionerna och många saknar lust att lära. Det framkommer att skoltrötthet är ett problem som ofta förekommer i åtgärdsprogram i de högre årskurserna. Det är skolans ansvar att sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger vilja och lust att lära. I detta är elevinflytande en viktig beståndsdel. Det är också viktigt att rektorn i det systematiska kvalitetsarbetet följer upp och utvecklar utbildningen så att de krav som beskrivs i de nationella styrdokument uppfylls för alla elever i skolan.

Blästadsskolans arbete med värdegrundsfrågor och elevernas trygghet på skolan är väl fungerade. Arbetet beskrivs och följs upp i en plan mot kränkande behandling. I denna plan finns en tydlig ansvarsfördelning och det beskrivs att det i allt väsentligt är de vuxna på skolan som har ansvar för trygghetsarbetet. Detta återspeglar sig i att eleverna upplever en stor trygghet i skolan.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Blästadsskolan i Linköpings kommun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till. En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken Skäl för beslut.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Linköpings kommun att senast 2012-10-31 avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Grundläggande värden och inflytande

Alla elever ges inte ett aktivt inflytande över utbildningen

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med grundläggande värden och inflytande.

I detta ingår att:

- Säkerställa att alla elever har ett reellt inflytande på arbets sätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. (4 kap 9 § skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar).

Särskilt stöd

Beslut om elevs placering i särskild undervisningsgrupp fattas inte enligt författningarnas krav.

Beslut om åtgärdsprogrammen fattas inte i enlighet med författningarnas krav.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Säkerställa att beslut fattas för elever som får särskilt stöd enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (3 kap. 11§ skollagen).

Bedömning och betygssättning

De skriftliga individuella utvecklingsplanerna uppfyller inte författningarnas krav.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning.

I detta ingår att:

- Säkerställa att det i alla individuella utvecklingsplaner framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt (10 kap. 13 § skollagen).

Ledningsstruktur och organisering av utbildningen

Skolenhetens ledningsstruktur överensstämmer inte med författningarna.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Ledningsstruktur och organisering av utbildningen.

I detta ingår att:

- Säkerställa att det pedagogiska arbetet på skolenheten leds och samordnas av endast en rektor (2 kap. 9 § skollagen).

Avstående från ingripande

Vid tillsynen har även konstaterats brister för vilka Skolinspektionen avstår från ingripande i enlighet med 26 kap. 12 § skollagen. Vid tillsynen har Skolinspektionen uppmärksammat att brister i skolans arbete med åtgärdsprogram. Vidare uppmärksammades att kurator inte fanns tillgänglig i tillräcklig grad. Bestämmelsen om registerutdrag följdes inte heller för lärarstudierande. Dessa brister har under tillsynen rättats till av Blästadsskolans rektor. Skolinspektionen avstår därför från att ingripa på dessa punkter.

Skäl för beslut

Föreläggande:

Bedömningsområde: Grundläggande värden och inflytande

Bedömning:

Alla elever ges inte ett aktivt inflytande över utbildningen

Motivering:

Enligt skollagen och Lgr 11 ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska förlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och läraren ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Rektorn har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

I en intervju med elever framkom att det i allt väsentligt är läraren som bestämmer över planering, arbetssätt och innehåll i undervisningen. Samma elevgrupp som intervjuades svarade vårterminen 2011 på Skolinspektionens enkätundersökning riktad till skolans elever i årskurs 5. På frågan om det bara är läraren som bestämmer hur arbetet på lektionerna ska gå till svarade 62 % av eleverna att det "stämmer helt och hållet" eller "stämmer ganska bra". Av elevintervjun vid tillsynstillfället framkom således att eleverna fortfarande upplever att det endast är läraren som bestämmer över planering, arbetssätt och innehåll i undervisningen.

Av intervjuer med lärare, rektor och andra elever på skolan framkommer att elever i övrigt har ett relevant inflytande med tanke på ålder och mognad. Det framkommer dock att det finns skillnader i hur olika lärare lägger olika vikt vid arbetet med elevinflytande.

Skolinspektionen ser positivt på att skolan under höstterminen 2011 påbörjat ett arbete med att utarbeta en handlingsplan kring elevers ansvar och inflytande som en del i det systematiska kvalitetsarbetet.

Sammantaget bedömer dock Skolinspektionen att skolan måste bli bättre på att arbeta för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. I detta arbete är det viktigt att formerna för elevernas inflytande anpassas efter deras ålder och mognad.

Författning:

4 kap 9 § skollagen

Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Bedömningsområde: Särskilt stöd**Bedömning:**

Beslut om elevs placering i särskild undervisningsgrupp fattas inte enligt författningarnas krav.

Beslut om åtgärdsprogrammen fattas inte i enlighet med författningarnas krav.

Motivering:*Beslut om särskild undervisningsgrupp*

Skollagen anger att om det finns särskilda skäl, får rektor besluta om att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp än den som eleven normalt tillhör. Vidare följer av förvaltningslagen att det normalt måste finnas en motivering till ett beslut.

Enligt Skolinspektionen måste ett beslut om att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp vara väl underbyggt och dokumenterat. Beslutet ska innehålla en motivering där det bland annat ska framgå vilka pedagogiska överväganden som ligger till grund för beslutet samt på vilket sätt stödet ska ges, enskilt eller i en annan undervisningsgrupp, utifrån elevens specifika behov. Ett beslut om placering i en särskild undervisningsgrupp bör alltid vara begränsat i tid och placeringen ska regelbundet omprövas.

I Blästadskolan går ett antal elever med fysiska funktionshinder, elever med hörselnedsättning. Dessa har på grund av sina handikapp i varierande omfattning undervisning utanför den ordinarie klassen, för att de ska få det särskilda stöd som de har rätt till. Några elever har huvuddelen av sin undervisning utanför ordinarie klass. Rektorn har dock inte fattat beslut om enskild undervisning eller undervisning i annan undervisningsgrupp för dessa elever.

Rektorn måste se till att beslut fattas enligt författningarnas krav för de elever som får särskilt stöd enskilt eller i en annan undervisningsgrupp.

Åtgärdsprogram

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn kan i vissa fall överlåta denna beslutanderätt. Av åtgärdsprogrammet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp.

I skolenheten har rektor uppdragit åt en av skolans speciallärare att fatta beslut om att åtgärdsprogram ska utarbetas. Därefter utarbetas åtgärdsprogrammet av klassläraren i samråd med skolans speciallärare, elevens vårdnadshavare och i vissa fall elevhälso- teamet, men det utformas inte som ett beslut och skrivs inte under av någon beslutsfattare. Rektorn får information om de åtgärdsprogram som skrivs som ett underlag för eventuell omfördelning av resurser.

Ovanstående förfarande är inte förenligt med författningarnas krav. Det beslut som specialläraren fattar om att åtgärdsprogram ska utarbetas är inte det formella beslut om

åtgärdsprogram som avses i bestämmelsen om åtgärdsprogram och därmed inte heller överklagbart. Om åtgärdsprogram utarbetas ska innehållet i åtgärdsprogrammet beslutas och skrivas under av rektor eller den rektorn överlämnat beslutanderätten till. I beslutet ska också tydligt framgå information om föräldrarnas rätt att överklaga beslutet till Skolväsendets överklagandenämnd.

Under tillsynens handläggningstid har rektorn beslutat att använda kommunens nya blankett för åtgärdsprogram. Denna blankett möjliggör underskrift av beslutsfattare samt innehåller en överklagandehänvisning. Mot bakgrund av att bristen rättats avstår Skolinspektionen från ingripande i denna del.

Författning:

3 kap. 9–11 §§ skollagen

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning**Bedömning:**

De skriftliga individuella utvecklingsplanerna uppfyller inte författningarnas krav.

Motivering:

Av skollagen framgår att läraren i en skriftlig individuell utvecklingsplan ska sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Av de individuella utvecklingsplanerna Skolinspektionen granskat finns fler exempel på planer där det tydligt framgår hur skolan ska stötta eleven i den fortsatta utvecklingen. Men det finns också planer där det inte tydligt framgår hur elevens fortsatta utveckling ska stödjas. De insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt är i vissa fall vaga och otydliga. Exempelvis kan det som mål i planen stå "Bli bättre på engelska" eller "Bli bättre på bild". De åtgärder som presenteras för att nå dessa mål är att "Läsa engelska böcker" och "Måla". Det framgår inte i planen hur skolan ska stötta eleven i dessa mål utan ansvaret ligger helt och hållet på eleven själv.

Rektorn måste därför säkerställa att alla de individuella utvecklingsplanerna som upprättas är ett stöd för elevens fortsatta utveckling och innehåller de insatser skolan ska genomföra för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Författning:

10 kap. 13 § skollagen

Bedömningsområde: Ledningsstruktur och organisering av utbildningen**Bedömning:**

Skolenhetens ledningsstruktur överensstämmer inte med författningarna.

Motivering:

Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Av proposition 2009/10:165 framgår att det ska vara tydligt för skolans personal, elever och elevernas föräldrar, vem som har ansvaret för ledningen och samordningen av det pedagogiska arbetet, liksom för verksamhetens inre organisation och vad detta ansvar innebär. En elev ska aldrig kunna ha mer än en rektor.

I Blästadsskolan finns två rektorer. En rektor har ett övergripande för Blästadsskolan. Dessutom finns ytterligare en rektor som sköter det operativa runt elever som har hörselnedsättning. Han är även arbetsgivarföreträdare för personalen som enbart arbetar med dessa elever. Den rektorn tar också beslut som gäller elever som har hörselnedsättning, exempelvis om anpassad studiegång.

Tillsynen visar att i praktiken har rektorerna ett gemensamt ansvar för utbildningen för de elever som har hörselnedsättning, samtidigt som vissa uppgifter är tydligt delgivna rektorn för de elever som har hörselnedsättning.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer Skolinspektionen att det finns två rektorer för skolenheten och att en del elever har två rektorer. Detta strider mot författningarna. Huvudmannen måste se till att det pedagogiska arbetet på skolenheten leds och samordnas av endast en rektor, och att samtliga elever endast har en rektor.

Författning:

2 kap. 9 § skollagen

Avstår från ingripande:

Bedömningsområde: Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning:

Skolan har inte tillgång till kurator utifrån elevernas behov.

Motivering:

Enligt skollagen ska det för eleverna i grundskolan finnas elevhälsa. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator.

Rektor och personal uppger att skolan inte har tillräcklig tillgång till kurator utifrån elevernas behov som finns i skolan. Under pågående tillsyn har dock rektorn anställt en kurator som tillgodoser skolans behov. Mot bakgrund av att bristen rättats avstår Skolinspektionen från ingripande i denna del.

Författning:

2 kap. 25 § skollagen

Bedömningsområde: Handläggningsrutiner

Bedömning:

Bestämmelserna om registerkontroll av personal följs inte.

Motivering:

Av skollagen framgår att den som under utbildning till en lärar- eller förskollärarexamen enligt högskolelagen (1992:1434) tilldelas plats för verksamhetsförlagd del av utbildningen inom bland annat förskoleklassen och grundskolan ska lämna ett utdrag ur det register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister. Registerutdraget ska lämnas till den inom verksamheten som beslutar om att anlita eller ta emot någon på ett sådant sätt. Den som inte har lämnat ett sådant registerutdrag får inte anlitas eller tas emot i verksamheten.

Av uppgifter från rektorn framgår att utdrag ur belastningsregistret inte begärs för de lärarstuderande som utövar sin praktik på skolan. I stället hänvisas till att de olika högskolorna har ansvar för detta.

Under den tid tillsynen pågått har rektor tagit fram en rutin som säkerställer att registerkontroll utförs i enlighet med bestämmelserna. Mot bakgrund av att bristen rättats avstår Skolinspektionen från ingripande i denna del.

Författning:

2 kap. 31 § skollagen

Bakgrund

Måluppfyllelse

Blästadsskolan har redovisat måluppfyllelsen för årskurs 3 för åren 2010 och 2011. År 2011 nådde 86 procent av eleverna målen i ämnet svenska, medan 91 procent av eleverna nådde målen i ämnet matematik. I jämförelse med år 2010 var måluppfyllelsen i ämnet svenska högre detta år. I ämnet matematik var måluppfyllelsen oförändrad.

För årskurs 5 redovisar Blästadsskolan måluppfyllelsen för åren 2010 till 2011 i samtliga ämnen 2010. År 2011 var måluppfyllelsen lägst i ämnet matematik och näst lägst i ämnet svenska. I ämnet matematik nådde 84 procent av eleverna målen, vilket var en försämring från året innan då måluppfyllelsen var 88 procent. I ämnet svenska nådde 85 procent målen år 2011, vilket är en förbättring jämfört med året innan då måluppfyllelsen var 77 procent. I övriga ämnen år 2011 redovisas en 100 procentig måluppfyllelse, med undantag från ämnena engelska och geografi där 87 respektive 94 procent av eleverna nådde målen.

Vid tillsynsbesöket framgår att skolans personal tillsammans med eleverna bedriver ett aktivt värdegrundarbete. Av Skolinspektionens enkät, som besvarades av elever i årkurs 5 och personalen våren 2011, ges en positiv bild när det gäller elevernas trygghet i skolan. Även i intervjuer med elever beskrivs skolklimatet som i huvudsak tryggt.

Beskrivning av Blästadsskolan

Blästadsskolan ligger i stadsdelen Ekholmen i Linköping och tillhör Linköpings kommuns södra skolområde. Elevantalet i Blästadsskolan F-6 är cirka 380 elever.

Blästadsskolan utgör en skolenhet. På skolenheten finns också en särskild undervisningsgrupp för elever med hörselnedsättning. I direkt anslutning till enheten finns en grundsärskola som beskrivs och bedöms i ett annat beslut. På skolenheten finns två rektorer, där den ena också är rektor för grundsärskolan, samt en biträdande rektor. Skolenhetens fyra arbetslag är organiserade årskursvis, årskurs F-3 (två lag) och årskurs 4-6 (två lag). Dessutom finns två arbetslag för fritidshemmen.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit undervisningsråd Eleonor Duvander samt utredarna Ronny Högberg och Sofia Lindstrand.

På Skolinspektionens vägnar

Allan Westerdahl
Enhetschef

Mikael Ejerblom
Utredare/föredragande

Skolinspektionen

Beslut

2012-06-05

11 (13)

Dnr 43-2011:1859

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande i kommunen att nå de nationella målen och bedömer om kommunen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten.

Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Tillsynen inriktas vanligtvis mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen** samt **enskild elevs rätt**. Utifrån en risk- och väsentlighetsanalys görs i vissa fall en begränsad tillsyn som inte omfattar alla områden.

Skolinspektionens tillsyn avser att visa i vilken utsträckning kommunens verksamhet inom de granskade områdena och vid den aktuella tidpunkten, *avviker* från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet. Den avser alltså inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i kommunens skolväsende.

Enligt övergångsbestämmelserna i lag om införande av skollagen samt i skolförordningen ska vissa bestämmelser om betyg i 2010 års skollag och 2011 års skolförordning inte tillämpas för elever i årskurs 9 under läsåret 2011/2012. Istället gäller bestämmelser i 1994 års grundskoleförordning. Enligt övergångsbestämmelsen i förordning om den nya läroplanen (Lgr 11) ska förordningen om 1994 års läroplan (Lpo 94) fortsätta gälla för elever i årskurs 9 i grundskolan under läsåret 2011/2012. Till följd av övergångsbestämmelserna redovisas även de bestämmelser som gäller för elever i årskurs 9 i författningshänvisningarna.

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den aktuella skolan redovisas.¹ Skolinspektionens bedömning av kommunens ansvarstagande för förskola och annan pedagogisk verksamhet, fritidshem och vuxenutbildning redovisas i separata beslut. Iakttagelser och bedömningar som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen sammanställs i ett beslut (kommunbeslut).

Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat, samt på den information som inhämtas via intervjuer och observationer under Skolinspektionens besök i verksamheten. I underlaget ingår också en enkätundersökning riktad till elever, föräldrar och personal genomförd i Skolinspekt-

¹ Samtliga beslut går att finna på Skolinspektionen hemsida: www.skolinspektionen.se.

ionens regi.² Även information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Vid förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

Företrädare för kommunen ges möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter innan Skolinspektionen fattar beslut. Alla beslut kompletteras också med en muntlig återrapportering till företrädare för kommunen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor/förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som har vidtagits i kommunen, på skolorna och i övriga verksamheter inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

² Resultat från enkätundersökningen återfinns för respektive skola i Skolverkets databas SIRIS, se www.skolverket.se.